

KONU ANLATIMI

Ses: Boğazımızdan çıkan havanın titreşmesiyle oluşan dalgalara ses denir.

Harf: Seslerin yazıya geçirilmiş haline harf denir.

Türkçede toplam 29 harf vardır bu harflerden 8 tanesi ünlü 21 tanesi ünsüzdür.

Ünlü Harfler:

Kalın: a, ı, u, o **İnce:** e, i, ü, ö

Ünsüz Harfler:

Sert Ünsüzler: ç, f, h, k, p, s, ş, t (Sert sessizleri FISTIKÇI ŞaHaP olarak kodlayabiliriz.)

Yumuşak Ünsüzler: c, d, g, b, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z

ÜNSÜZ YUMUŞAMASI

Türkçede sert ünsüzlerden “p – ç – t – k” biten bir sözcüğe ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde, bu sözcüğün sonundaki ünsüz yumuşayarak “b – c – d – g”ye dönüşür.

PÇTK - BCDG

Bu kurala ünsüz değişimi ya da **ünsüz yumuşaması** denir.

Tarak – ı : Tarağı

» Çocuğumuz kitabını dolabına koydu.

⇒ Bazı tek heceli kelimelerde yumuşama olmaz.

Örnek » top – u → topu

⇒ Yabancı sözcüklerde yumuşama görülmez.

Örnek » hukuk – u → hukuku

⇒ Özel isimlerin sonunda bulunan sert ünsüzler yazarken yumuşamaz, okunurken yumuşar.

Mehmet’e

Zonguldak’a

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki cümlelerde yer alan yumuşamaları bulunuz yumuşama olan kelimeyi boş alana yazınız.

Çorabımı nerede çıkardım hatırlamıyorum.

(.....)

Bu kelimenin anlamı için sözlüğe bakmalıyız.

(.....)

Susam Sokağı en çok sevilen programdı.

(.....)

Sınav sonucu açıklandınca çok şaşırdı.

(.....)

Saati bozulduğunda saatçiye götürmüştü.

(.....)

Bu gün toplantı olduğu için erken çıktılar.

(.....)

Odadaki üç tane bardağı yerinden aldı.

(.....)

Kitapta insanlığın korkuları anlatılıyordu.

(.....)

Pikniğe gitmek için iki araç kiraladık.

(.....)

Adamlar balığı temizleyip ızgaraya koydular.

(.....)

Çalışmasının karşılığını hemen almıştı.

(.....)

Çalışırken parmağını makineye kaptırdı.

(.....)

ETKİNLİK

Aşağıdaki kelimelerdeki yumuşamaları örnekteki gibi gösteriniz.

Sokağa: sokak + a = sokağa

Çorabı:

Rengi:

Tabağı:

Maksadı:

Ayacın:

Aşağıdaki cümlelerdeki yumuşamaları bulunuz ve yuvarlak içine alınız.

Küçük bir çocuğun ağlamasını duyduk.

Evin önündeki ağacın bir dalı kırılmış.

Karnı acıkınca annesini mutfakta bekledi.

Ekmeği kardeşinin önüne bıraktı.

Çoğu insan sabah erkenden uyanmaz.

Aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

Türkçede bir kelimenin son p ç t k harflerinden biri ile bitiyorsa ve bu kelime ile başlayan bir ek aldıysa kelimenin sonundaki p ç t k harfleri,,, harflerine dönüşür. Bu olaya ünsüz denir.

Aşağıdaki ifadeleri inceleyiniz doğru ise D, Yanlış ise Y yazınız.

[] Sabahçı kelimesinde yumuşama meydana gelmiştir.

[] Köpeğim kelimesinde yumuşama meydana gelmiştir.

[] Yumuşamada harf değişimi kelimeye meydana gelir.

[] Yumuşamada pçtk harfleri bcdg harflerine dönüşür.

[] Yumuşamada ekteki ilk ünsüz harf değişir.

TEST

1. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin sonuna "-a,-e,-ı,-i,-u,-ü" ünlülerinden biri getirildiğinde ünsüz yumuşaması olmaz?

A) yurt B) millet C) ağaç D) kurt

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşaması yoktur?

A) Efe ayağa kalkmıştı.
B) Karanlığa alışıncaya sağ tarafta raflar olduğunu gördüm.
C) Aysel zayıflığına rağmen koca kutuyu taşıdı.
D) Beni seviyorsun biliyorum.

3. Aşağıdaki tümcelerden hangisinde ünsüz yumuşamasına örnek yoktur?

A) Kurdun elinden bir şey gelmez.
B) Dalgaların çokluğu denizi çoğaltmaz.
C) Tecrübe, herkesin hatalarına verdiği isimdir.
D) Denize düşenin yağmurdan olmaz.

4. Aşağıdaki kelimelerin hangisine ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde ses değişikliği olur?

A)Harp B)Sırt C)Aşk D)Şark

5. Aşağıdakilerden hangisinde ünsüz yumuşaması vardır?

A) Bir hafta sonra okullar başlıyor.
B) Ayşe balık etini seviyor.
C) Sözlüğü çantadan çıkardı.
D) Bugün işler daha yoğun.

6. Aşağıdaki sözlerden hangisine -ım/-im eki getirilirse ünsüz yumuşaması olmaz?

A) Yanak B) Saç C) Cep D) Parmak

7.

Bu hazine yolcuların en küçüğü
Bir zaman baktı o viran kuyuya
Ve neden sonra gümüş bir yüzüğü
Parmağından sıyırıp attı suya

Yukarıdaki dizelerden kaçincısında yumuşamaya örnek olacak bir kelime yoktur?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4